

Rodinné účty_2021

1 Kontakt	
1.1 Organizácia	Štatistický úrad Slovenskej republiky
1.2 Adresa	Lamačská cesta 3/C, 840 05 Bratislava
1.3 Kontaktná osoba	Andrea Vargová
1.4 Odbor	Odbor štatistiky životnej úrovne obyvateľstva
1.5 Telefón	+421 2 50236 760
1.6 E-mail	andrea.vargova@statistics.sk
2 Aktualizácia metaúdajov	
2.1 Dátum poslednej zmeny	17.04.2024
3 Popis štatistiky	
3.1 Popis údajov	
<p>Zisťovanie rodinných účtov (RÚ) patrí do skupiny sociálnych štatistík. Jeho cieľom je získať informácie o peňažných i nepeňažných príjmoch a výdavkoch súkromných domácností ako aj údaje o základných charakteristikách súkromných domácností a ich členov. Údaje o spotrebných výdavkoch domácností sú triedené podľa kategórií COICOP. Zistené údaje slúžia ako podklad pre aktualizáciu váhovej štruktúry spotrebného koša pre výpočet harmonizovaných indexov spotrebiteľských cien (HICP) a sú podkladom pre posúdenie stavu ekonomiky, spoločnosti a analýzu životnej úrovne obyvateľstva (ekonomické štúdie, sociálne analýzy, trhové prieskumy a pod.). Výsledky z tohto zisťovania slúžia aj pre medzinárodné porovnanie s ostatnými krajinami.</p>	
3.2 Klasifikačný systém	
ECOICOP 5-DIGIT 2013 Klasifikácia individuálnej spotreby podľa účelu použitia NUTS 2016 Nomenklatúra územných štatistických jednotiek ISCED-2011 Medzinárodná štandardná klasifikácia vzdelávania SK ISCO-08 Štatistická klasifikácia zamestnaní SK NACE rev.2 Štatistická klasifikácia ekonomických činností	
3.3 Pokrytie štatistických oblastí a okruhov	
<p>Príjmy, výdavky a životné podmienky domácností a osôb na Slovensku so zameraním na:</p> <ul style="list-style-type: none">- charakteristiky osôb a domácností (zloženie domácnosti),- životné podmienky (hlavné charakteristiky bývania),- účasť na vzdelávaní a odbornej príprave,- účasť na trhu práce,- príjmy,- výdavky.	

3.4 Štatistické pojmy a definície

- Základnou jednotkou pre zisťovanie je **súkromná hospodáriaca domácnosť** a jej súčasní členovia. Zisťovanie sa týka súčasných členov domácnosti bez ohľadu na to, či majú trvalý, alebo prechodný pobyt na území SR. Osoby, ktoré žijú v kolektívnych domácnostiach a inštitúciách a taktiež osoby v diplomatických službách a na zahraničných zastupiteľstvách sú zo zisťovania vylúčené.
- **Kolektívna domácnosť** - napr. penzión, internát vo vzdelávacom zariadení alebo iné ubytovanie, ktoré obýva viac ako päť osôb bez toho, aby sa podieľali na výdavkoch na domácnosť.
- **Bytovú domácnosť** - tvoria všetky osoby bývajúce v byte. Jedna bytová domácnosť môže mať jednu alebo viac hospodáriacich domácností.
- **Hospodáriacu domácnosť** - tvoria osoby v byte, ktoré spoločne žijú a spoločne hospodária, vrátane spoločného zabezpečovania životných potrieb. Za znak spoločného hospodárenia sa považuje spoločná úhrada základných výdavkov domácnosti (strava, úhrada nákladov za bývanie, elektrina, plyn a pod.).
- **K súčasným členom domácnosti** patrí:
 - trvalo bývajúci - prítomný,
 - trvalo bývajúci - krátkodobo neprítomný, napr. z dôvodu zamestnania, vzdelávania, dovolenky a pod.,
 - trvalo bývajúci - dlhodobo neprítomný z dôvodu zamestnania, dlhodobo neprítomné deti z dôvodu vzdelávania (štúdium v zahraničí),
 - trvalo bývajúci - dlhodobo neprítomný z dôvodu pobytu v nemocnici, škole, internáte a pod., ak jeho aktuálna alebo očakávaná neprítomnosť je viac ako tri mesiace,
 - podnájomník, cudzinec keď je jeho skutočné, alebo predpokladané zotrvanie v domácnosti 12 mesiacov a viac,
 - hosť - návštevník, keď je jeho skutočné alebo predpokladané zotrvanie v domácnosti 12 mesiacov a viac.
- **Osoba na čele súkromnej domácnosti (referenčná osoba)** je dospelá osoba staršia ako 18 rokov, ktorá najviac prispieva k celkovému príjmu domácnosti.
- **Čisté výdavky súkromných domácností** predstavujú súhrnnú sumu čistých peňažných výdavkov a naturálnych výdavkov.
- **Čisté peňažné výdavky súkromných domácností** zahŕňajú spotrebné výdavky a ostatné čisté peňažné výdavky domácnosti. Neobsahujú daň z príjmov ani povinné príspevky na zdravotné a nemocenské poistenie, dôchodkové zabezpečenie a príspevky na poistenie v nezamestnanosti.
- **Naturálne výdavky** predstavujú spotrebu tovarov (potravín) z vlastnej produkcie a poskytnuté tovary alebo služby od zamestnávateľa, ktoré sú hradené zamestnávateľom v plnej výške alebo v zníženej sume.
- **Spotrebné výdavky** predstavujú sumu výdavkov za spotrebné tovary a služby. V zisťovaní RÚ sa spotrebné výdavky sledujú podľa odporúčaní EUROSTATU pomocou medzinárodnej klasifikácie individuálnej spotreby podľa účelu (COICOP). Od roku 2015 sa spotrebné výdavky zatriedujú na úrovni 5-miestneho kódu verzie klasifikácie: ECOICOP-2013- 5-Digit.
- **Ostatné čisté peňažné výdavky súkromných domácností** zahŕňajú výdavky na dane z majetku a iné jednorazové a miestne dane (daň za výrobu alkoholických nápojov, miestna daň za psa a pod.); pravidelné a jednorazové platby iným domácnostiam (dary, platené výživné, členské príspevky spoločenským organizáciám a pod.); splátky hypoték a pôžičiek; výdavky na generálne opravy bytu, domu a iných objektov v hodnote nad 1 400 EUR; ostatné výdavky

za majetok (kúpa pozemku, domu, bytu, cenných papierov a pod.; súkromné podnikanie domácnosti; ostatné výdavky inde nezahrnuté).

- **Čisté peňažné príjmy súkromných domácností** tvoria: čisté príjmy zo zamestnania (t. j. hrubé peňažné príjmy očistené od dane z príjmov a povinných príspevkov do Sociálnej poisťovne a zdravotných poisťovní); časť príjmov zo súkromného podnikania, ktoré samostatne zárobkovo činná osoba vyčlenila na zabezpečenie potrieb domácnosti; sociálne príjmy, t. j. dávky dôchodkového zabezpečenia, dávky nemocenského poistenia, štátne sociálne dávky, dávky sociálnej pomoci a podpora v nezamestnanosti; ostatné príjmy, t. j. príjmy z majetku, príjmy od inštitúcií a príjmy od súkromných osôb, príjmy z predaja poľnohospodárskych výrobkov a príjmy zo zahraničia a vybrané nové pôžičky.

3.5 Štatistická jednotka

Súkromné hospodáriace domácnosti, členovia domácnosti (osoby).

3.6 Cieľová populácia

Všetky osoby žijúce v súkromných hospodáriacich domácnostiach na Slovensku.

3.7 Geografické pokrytie

Celé územie Slovenskej republiky.

3.8 Časové pokrytie

Od roku 2020 podľa nového konceptu - spájanie troch po sebe idúcich kalendárnych rokov, t. j. pre referenčný rok 2021 - roky 2019, 2020, 2021.

3.9 Bázické obdobie

Neaplikovateľné.

4 Merná jednotka

Absolútne a relatívne počty osôb a domácností
Príjmy a výdavky sú vyjadrené v EUR a v %.

5 Referenčné obdobie

Rok 2021

6 Inštitucionálny mandát

6.1 Právne akty a iné dohody

- Zákon č. 540/2001 Z. z o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov
- Vyhláška Štatistického úradu Slovenskej republiky č. 250/2017 Z. z., ktorou sa vydáva Program štátnych štatistických zisťovaní na roky 2018 až 2020
- Vyhláška Štatistického úradu Slovenskej republiky č. 292/2020 Z. z., ktorou sa vydáva Program štátnych štatistických zisťovaní na roky 2021 až 2023
- Džentlmenská dohoda, Eurostat/Výbor pre štatistický program, 1989

6.2 Spoločné využívanie údajov

7 Štatistická dôvernosť

7.1 Politika štatistickej dôvernosti

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 223/2009 o európskej štatistike - „štatistická dôvernosť“ znamená ochranu dôverných údajov týkajúcich sa jednotlivých štatistických jednotiek, ktoré sa získavajú priamo na štatistické účely alebo nepriamo z administratívnych alebo iných zdrojov, a znamená zákaz použiť získané údaje na neštatistické účely a protiprávne ich zverejniť. Dôverné údaje získané výhradne na tvorbu európskej štatistiky používajú národné štatistické úrady a iné vnútroštátne orgány a Komisia (Eurostat) výlučne na štatistické účely s výnimkou prípadov, keď dá štatistická jednotka jednoznačný súhlas na ich použitie na iné účely. Úradníci a ostatní zamestnanci národných štatistických úradov a iných vnútroštátnych orgánov, ktorí majú prístup k dôverným údajom, sú viazaní mlčanlivosťou o dôverných údajoch, a to aj po ukončení výkonu ich funkcie. Národné štatistické úrady a iné vnútroštátne orgány a Komisia (Eurostat) prijímajú v rámci svojich príslušných oblastí pôsobnosti všetky potrebné regulačné, administratívne, technické a organizačné opatrenia na zabezpečenie fyzickej a logickej ochrany dôverných údajov (regulácia zverejňovania štatistiky).

Kódex postupov pre európsku štatistiku (zásada 5 Štatistická dôvernosť a ochrana údajov) - bezvýhradne je zaručená ochrana súkromia poskytovateľov údajov, dôvernosť informácií, ktoré poskytujú, použitie týchto informácií len na štatistické účely a bezpečnosť údajov.

Zákon č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike

Ochrana štatistickej dôvernosti (ochrana dôverných štatistických údajov) je systém vzájomne prepojených opatrení v oblasti legislatívnej, metodickej, organizačnej, technickej, bezpečnostnej a personálnej, zabraňujúcich úniku dôverných štatistických údajov alebo predčasnému zverejneniu štatistických informácií. Orgány vykonávajúce štátnu štatistiku sú povinné zaistiť ochranu dôverných štatistických údajov pred zneužitím spôsobom stanoveným v § 29 a 30 zákona č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov a ochranu osobných údajov stanovenú v zákone č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

ŠÚ SR zodpovedá za ochranu získaných dôverných údajov a garantuje ich použitie výlučne na štatistické účely. V súlade so zákonom o štátnej štatistike č. 540/2001 Z.z. §2g a §30 nemôže ŠÚ SR zverejňovať dôverné štatistické údaje, ale len informácie, ktoré vznikli sumarizáciou dôverných štatistických údajov, ktorá neumožňuje priamu alebo nepriamu identifikáciu spravodajskej jednotky.

Zásady aplikácie ochrany dôverných štatistických údajov

7.2 Zaobchádzanie s údajmi

Zamestnanci orgánov vykonávajúcich štátnu štatistiku, resp. zabezpečujúci spracúvanie štatistických zisťovaní alebo zber údajov sú povinní zachovávať mlčanlivosť o dôverných štatistických údajoch, s ktorými sa oboznámia. Povinnosť zachovávať mlčanlivosť má aj ten, komu bol dôverný štatistický údaj poskytnutý na vedecké účely.

Dôverným štatistickým údajom je údaj o priamo alebo o nepriamo identifikovanej alebo identifikovateľnej štatistickej jednotke získaný podľa zákona o štátnej štatistike;

za priamu identifikáciu

- právnickej osoby alebo jej organizačnej zložky sa považuje jednoznačná identifikácia na základe všeobecne použiteľného identifikátora alebo iného identifikátora, najmä názov, obchodné meno, identifikačné číslo organizácie, priestorový údaj alebo online identifikátor,
 - fyzickej osoby sa považuje jednoznačná identifikácia na základe všeobecne použiteľného identifikátora alebo iného identifikátora, najmä meno, priezvisko, obchodné meno fyzickej osoby – podnikateľa, rodné číslo, identifikačné číslo organizácie fyzickej osoby – podnikateľa, priestorový údaj alebo online identifikátor,
- za nepriamu identifikáciu sa považuje identifikácia štatistickej jednotky akýmkoľvek iným spôsobom ako prostredníctvom priamej identifikácie.

ŠÚ SR poskytuje alebo zverejňuje štatistické údaje a informácie bez priamych identifikátorov v takej podobe, aby v nich údaje poskytnuté žiadateľom nemohli byť priamo ani nepriamo identifikované (teda uplatňuje aktívnu ochranu pre všetky spravodajské jednotky), s výnimkou v dvoch prípadoch, a to:

- v oblasti štatistiky zahraničného obchodu, kde sa poskytovanie a zverejňovanie údajov a informácií riadi osobitnými predpismi a pravidlami,

- v prípade, ak spravodajská jednotka poskytne úradu písomný súhlas so zverejnením dôverného štatistického údaju, ktorého súčasťou je aj je vlastný údaj; vtedy môže prísť k jej identifikácii a odhaleniu jej dôverných štatistických údajov.

V priebehu zberu údajov pre štatistiku rodinných účtov povinnosťou opytovateľa je ochrániť osobné údaje respondenta. Zber údajov bolo zabezpečené vyškolenými opytovateľmi, ktorí boli internými zamestnancami ŠÚ SR a zabezpečili ochranu údajov v súlade so zákonmi č. 540/2001 Z. z. a č. 18/2018 Z. z. ako aj internými predpismi. Všetky zozbierané informácie sú použité na štatistické a výskumné účely nekomerčného charakteru a všetky odpovede na otázky vo formulároch zisťovania sú považované za prísne dôverné.

Opytovateľ je povinný v rámci zabezpečenia dôverných údajov dodržiavať nasledujúce zásady:

- nepísať osobné údaje na papier,
- nepoužívať meno, adresu a iné kontaktné údaje respondenta v textových poznámkach počas rozhovoru s respondentom ani pri osobných poznámkach na konci rozhovoru,
- nezmieňovať sa o mene respondenta,
- nenechávať poznámky s identifikačnými údajmi nezabezpečené,
- nenechávať tablet alebo iné dokumenty obsahujúce identifikačné údaje respondenta na miestach, kde by mohli mať prístup nepovolané osoby,
- nepoužívať osobný mail na prijímanie alebo odosielanie identifikačných údajov respondenta (mená, adresy, telefónne čísla).

8 Politika zverejňovania

8.1 Kalendár prvého zverejnenia

8.2 Prístup ku kalendáru prvého zverejnenia

8.3 Prístup používateľov k štatistickým informáciám

[Politika šírenia štatistických informácií](#)

[Princípy zverejňovania poskytovania štatistických informácií](#)

9 Periodicita zverejňovania

Rok

10 Dostupnosť a zrozumiteľnosť

10.1 Tlačové správy

10.2 Publikácie

[Výdavky súkromných domácností v SR 2022](#)

10.3 On-line databázy

[Príjmy a výdavky domácností \(Rodinné účty\)](#) - verejná báza dát DATAcube

10.4 Prístup k mikroúdajom

[Podmienky poskytnutia prístupu k dôverným štatistickým údajom na vedecké účely](#)

10.5 Iné

10.6 Dokumentácia o metodike

[Štatistika príjmov a výdavkov domácností \(Rodinné účty\) - metodické vysvetlivky](#)

Metadáta k tabuľkám vo verejnej báze dát DATAcube na webovej stránke ŠÚ SR.

Od roku 2004 je zisťovanie RÚ realizované v súlade s metodológiou a odporúčaniami pre harmonizáciu 2003, ktorá bola vypracovaná Eurostatom:

“ [Household Budget Surveys in the EU: Methodology and recommendations for harmonisation, 2003](#) “.

Zoznam premenných zbieraných v zisťovaní a kódovanie členov domácností je upravené podľa požiadaviek Eurostatu pre zber údajov v rodinných účtoch v dokumente “ [Description of the Household Budget Survey \(HBS\) data transmission for the reference year 2020](#) , ktoré zohľadňujú požiadavku na harmonizáciu sociálnych štatistík v zbere údajov a ich kódovaní (používanie tzv. jadrových premenných – Core Variables).

Štandardizované kľúčové sociálne premenné – implementačný manuál ([Standardised key social variables - Implementing guidelines](#))

10.7 Dokumentácia o kvalite

Štatistický úrad Slovenskej republiky je držiteľom certifikátu, ktorý potvrdzuje, že úrad spĺňa požiadavky medzinárodnej normy ISO 9001:2015 pri organizovaní, získavaní, spracovaní a poskytovaní oficiálnych štatistík podľa platných noriem. Súčasne poskytuje dôkaz o tom, že zavedený systém riadenia kvality vytvára vhodné podmienky na ďalšie zlepšenie kvality služieb poskytovaných používateľom a rozvíja úrad smerom k vyššej efektívnosti. Na základe požiadaviek Eurostatu na kvalitu bola vypracovaná k tomuto zisťovaniu správa o kvalite. Správa o kvalite sa v požadovanej štruktúre bola predložená do Eurostatu v požadovanom termíne. Hlavné časti

správy sú zamerané na relevantnosť, presnosť a spoľahlivosť, aktuálnosť a včasnosť, dostupnosť a zrozumiteľnosť, porovnateľnosť a koherenciu.

11 Riadenie kvality

11.1 Zabezpečovanie kvality

ŠÚ SR plní **zásadu 4 Závazok ku kvalite Kódexu postupov pre európsku štatistiku**, ktorý je pravidelne monitorovaný prostredníctvom sebahodnotenia a tiež externým hodnotením (peer review).

Deklarácia kvality vyjadruje základné predstavy a záväzky predsedu a vrcholového manažmentu Štatistického úradu SR pre politiku kvality Štatistického úradu SR, ako aj zvyšovanie efektívnosti a účinnosti integrovaného systému manažérstva kvality Štatistického úradu SR.

Príručka kvality popisuje dokumentované postupy systému kvality, ktoré sa používajú pri budovaní, realizácii a neustálom zdokonaľovaní systému manažérstva kvality v Štatistickom úrade Slovenskej republiky. Obsahuje opis systému manažérstva kvality a naplnenie požiadaviek normy ISO 9001. Uplatnenie príručky v praxi zabezpečuje, že všetky činnosti, ktoré majú vplyv na kvalitu vytváraných produktov sú plánované, riadené, preskúmané, vyhodnocované a spĺňajú požiadavky akceptované v objednávke.

Politika kvality vychádza z poslania Štatistického úradu poskytovať kvalitné a objektívne štatistické produkty a služby pri dôslednom dodržaní dôvernosti štatistických údajov s cieľom podporiť zvyšovanie informačného a intelektuálneho kapitálu zákazníkov. Týmto spôsobom prispieť k znižovaniu rizika v ich rozhodovacích procesoch a tak podporiť zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja a zvyšovania úrovne Slovenskej republiky ako súčasť EÚ. Poslanie je formulované v stratégii rozvoja Štatistického úradu SR. V zmysle poslania Štatistického úradu je politika kvality založená na týchto zásadách: zákazníci, dodávatelia údajov, otvorená, flexibilná informačno-znalostná inštitúcia, partneri, vedenie, zamestnanci.

11.2 Hodnotenie kvality

12 Relevantnosť

12.1 Potreby používateľov

Údaje o príjmoch a výdavkoch domácností majú významný vplyv na tvorcov politiky, médiá a akademický výskum. Používané sú pre finančné a sociálne analýzy.

Hlavné skupiny používateľov:

- Eurostat
- ministerstvá SR
- NBS
- vedecké inštitúcie, univerzity, študenti
- medzinárodné organizácie

Iné štatistiky:

- národné účty
- cenové štatistiky

12.2 Spokojnosť používateľov

Štatistický úrad SR realizuje [pravidelné prieskumy spokojnosti používateľov s produktmi a službami úradu](#). Posledný takýto prieskum sa uskutočnil v roku 2020. Respondentmi boli zákazníci, ktorí v období apríl 2019 až jún 2020 využili služby ústredia ŠÚ SR a pracovísk v krajoch a požiadali o štatistické informácie, resp. využili iné produkty a služby (napr. databázy, publikácie, informatívne správy, konzultácie). Index spokojnosti so štatistickým okruhom „životné podmienky (rodinné účty, príjmy a pod.)“ dosiahol hodnotu 69,4 bodu v porovnaní s indexom 68,6 z prieskumu v roku 2017. Podobný (siedmy) prieskum bol realizovaný v roku 2022, keď respondentmi boli zákazníci, ktorí v období január 2021 až jún 2022 využili služby ústredia Štatistického úradu SR a pracovísk v krajoch a požiadali o štatistické informácie. Index spokojnosti so štatistickým okruhom „životné podmienky (rodinné účty, príjmy a pod.)“ v tomto prieskume dosiahol hodnotu 71,5 bodu.

12.3 Úplnosť štatistických informácií

Miera úplnosti: 100%

13 Presnosť a spoľahlivosť

13.1 Celková presnosť

13.2 Výberové chyby

Od roku 2019 je zisťovanie RÚ prepojené so zisťovaním o príjmoch a životných podmienkach domácností (EU SILC), pričom sa každý rok realizuje na menšej vzorke približne 1 600 domácností, čo tvorí približne tretinovú vzorku domácností z požadovanej reprezentatívnej vzorky pre RÚ, ktorá predstavuje približne 4 800 domácností. Táto menšia vzorka je tvorená prevažne z podvzorky domácností, ktoré boli náhodne vybrané pre daný rok pre zisťovanie EU SILC. Ak sa v rámci týchto domácností nepodarilo pre zisťovanie RÚ v danom roku vyšetriť požadovaný počet domácností, realizoval sa dovýber, a to z domácností, ktoré neboli zaradené do zisťovania EU SILC. Keďže zisťovanie RÚ sa od roku 2019 realizuje každý rok len na menšej vzorke domácností, za každý rok zisťovania sa dosiahne len čiastková databáza vyšetrených domácností, ktorá z hľadiska počtu vyšetrených domácností nepredstavuje reprezentatívnu vzorku domácností za SR. Z tohto dôvodu reprezentatívna databáza pre daný referenčný rok zisťovania RÚ sa vytvára kombináciou čiastkových databáz zo zisťovaní RÚ realizovaných v troch po sebe nasledujúcich rokoch. Databáza za referenčný rok 2021 bola vytvorená z čiastkových databáz zo zisťovaní realizovaných v rokoch 2019, 2020 a 2021. Oporou výberu pre zisťovanie RÚ realizované v rokoch 2019, 2020 a 2021 boli údaje zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011 (rovnako ako pre zisťovanie RÚ vykonané v roku 2015). Výberovou jednotkou bola bytová domácnosť, v ktorej boli oslovené o poskytnutie údajov pre RÚ všetky hospodáriace domácnosti nachádzajúce sa v byte.

Výberové chyby boli počítané použitím software SAS (procedúra „survey means“). Stratifikácia bola použitá na úrovni krajo.

Priemerné čisté výdavky domácností (v EUR na domácnosť a rok), štandardná chyba priemeru a 95 % Interval spoľahlivosti:

Ukazovateľ	Priemer v EUR na domácnosť a rok	Štandardná chyba priemeru	95 % Interval spoľahlivosti	
Čisté peňažné výdavky	12 209,00	122,33	11 968,72	12 448,39
v tom				
Potraviny a nealkoholické nápoje	2 855,98	26,96	2 803,12	2 908,83
Alkoholické nápoje a tabak	394,61	9,75	375,50	413,71
Odievanie a obuv	516,19	10,83	494,95	537,43
Bývanie, voda, elektrina, plyn a iné palivá	2 491,93	22,73	2 447,37	2 536,49
Nábytok, vybavenie a bežná údržba domácnosti	740,44	26,24	689,01	791,88
Zdravie	380,56	9,00	362,92	398,21
Doprava	1 305,72	60,15	1 187,79	1 423,65
Pošty a telekomunikácie	730,22	8,44	713,68	746,77
Rekreácia a kultúra	584,36	17,21	550,62	618,10
Vzdelávanie	60,54	5,08	50,58	70,50
Reštaurácie a hotely	820,34	21,23	778,72	861,95
Rozličné tovary a služby	1 327,67	19,11	1 290,21	1 365,12

13.3 Nevýberové chyby

Počet vybraných domácností: 7 880

Počet vyšetrených domácností: 4 633

Počet všetkých osôb: 11 101

Miera návratnosti: 58,8 %

Miera návratnosti podľa krajov:

	Počet vybraných domácností	Počet vyšetrených domácností	Miera návratnosti (v %)
1 - Bratislavský kraj	1 253	679	54,2%
2 - Trnavský kraj	832	496	59,6%
3 - Trenčiansky kraj	915	540	59,0%
4 - Nitriansky kraj	1 017	583	57,3%
5 - Žilinský kraj	947	550	58,1%
6 - Banskobystrický kraj	950	610	64,2%
7 - Prešovský kraj	966	585	60,6%
8 - Košický kraj	1 000	590	59,0%
SR	7 880	4 633	58,8%

Chyby pokrytia

Je pokryté územie celej SR.

Chyby merania

ŠÚ SR zabezpečuje metodickú prípravu zisťovania RÚ, ktorá zahŕňa prípravu dotazníkov, pokynu pre opytovateľov a ďalších metodických dokumentov pre zber a kontrolu údajov.

Metodická príprava dotazníkov bola zahájená v roku 2018 vzhľadom na to, že databáza mikroúdajov za referenčný rok RÚ 2021 bola vytvorená spojením mikrodát zo zisťovaní RÚ realizovaných v troch po sebe nasledujúcich rokoch, a to 2019, 2020 a 2021. Pri zostavovaní dotazníkov RÚ za referenčný rok 2021, bolo vynaložené úsilie, aby dotazníky RÚ 2021 pokrývali otázky týkajúce sa všetkých premenných, ktoré boli zahrnuté v dokumente „Description of the Household Budget Survey (HBS) data transmission for the reference year 2020“. Pre RÚ 2021 boli navrhnuté dva dotazníky RU/A „Prehľad o zložení a príjmoch domácností“ a RU/B „Pravidelné výdavky domácností“ a jeden denník „Denník bežných a retrospektívnych výdavkov domácností“.

Čo sa týka dizajnu dotazníkov pre RÚ 2021, jednotlivé dotazníky boli farebne odlíšené a navyše otázky na požadované premenné boli v rámci jednotlivých dotazníkov tematicky zoskupené do samostatných modulov z dôvodu lepšej prehľadnosti a zabezpečenia jednoduchšej orientácie v dotazníkoch. Takto koncipované dotazníky sú používané v rámci zisťovania EU SILC, kde opytovatelia pozitívne hodnotili prácu s nimi v teréne. Vzhľadom na to, že zisťovanie RÚ 2021 bolo v rokoch 2019 až 2021 realizované prevažne na podvzorke domácností, na ktorých sa za dané roky realizovalo aj zisťovanie EU SILC, aby sa znížila záťaž na respondentov a opytovateľov, v dotazníku RU/A boli metodicky zosúladené s EU SILC niektoré spoločné zisťované sociálno-demografické premenné, vzájomné vzťahy medzi členmi domácnosti (tzv. household grid) a otázky o súčasnom príjme. Znamená to, že na tieto premenné boli položené rovnaké otázky s rovnakými kategóriami odpovedí ako v EU SILC.

Podobne boli metodicky zosúladené spoločné otázky s EU SILC aj v dotazníku RU/B. Išlo o otázky pre charakteristiky domácnosti, otázky týkajúce sa hypotekárnych úverov a daní z nehnuteľností. V dotazníkoch oboch zisťovaní boli zvýraznené spoločné otázky.

Terénna práca na zber údajov pre RÚ 2021 bola realizovaná prostredníctvom interných opytovateľov. Sekcia štatistiky výberových zisťovaní v Banskej Bystrici zabezpečovala zber dát v teréne pre RÚ 2021. Boli koordinátorom zberu dát (vrátane takých činností, ako je vytváranie siete opytovateľov, uzatváranie dohôd o vykonaní práce (v rozsahu 20 hodín za sledovaný

mesiac) s domácnosťami zapojenými do zisťovania RÚ, vrátane zabezpečenia dokumentácie a pripomienkovania relevantných dokumentov (dotazníky, pokyny pre opytovateľov atď.), evidenciu údajov a tvorbu regionálnych databáz v rámci RÚ. Sekcia štatistiky výberových zisťovaní má v rámci krajov 8 oddelení zberu údajov z výberových zisťovaní a jedno oddelenie spracovania údajov výberových zisťovaní, ktoré je zamerané najmä na koordináciu činností pri zbere údajov a spracovaní údajov zozbieraných v domácnostiach.

Školenie opytovateľov bolo realizované prostredníctvom videoškolenia, ktoré predchádzalo bezprostrednému začiatku terénnej práce v každom roku zisťovania. V rámci školenia sa ŠÚ SR zamerl na obsahovú stránku pokynu pre opytovateľov (s prihliadnutím na zmeny, ktoré nastali oproti minulému roku). Sekcia štatistiky výberových zisťovaní sa zamerlala na školenia o organizačných aspektoch zisťovania.

Zber údajov pre RÚ 2021 bol realizovaný v rokoch 2019 až 2021, pričom v danom kalendárnom roku zisťovania prebiehali rozhovory v domácnostiach vo všetkých mesiacoch roka. V priemere 130 opytovateľov zbieralo údaje pre RÚ každý rok. Rozhovor so zúčastnenou domácnosťou bol realizovaný všeobecne v rámci dvoch osobných návštev danej domácnosti opytovateľom. Pri prvej návšteve opytovateľ zisťoval údaje pre dotazníky RÚ a odovzdával Denník domácnosti na zaznamenávanie bežných a retrospektívnych výdavkov, ktoré domácnosť zaznamenávala v nasledujúcom mesiaci po prvej návšteve. Po skončení mesiaca, keď domácnosť vyplňala Denník výdavkov, v rámci druhej návštevy domácnosti opytovateľ vyplnený Denník prevzal a spolu s domácnosťou skontroloval údaje uvedené v denníku.

Opatrenia na zber údajov v rokoch pandémie 2020 a 2021.

V rokoch 2020 a 2021 v období pandemickej situácie s prepojením na Covid-19 v niektorých mesiacoch nebol možný osobný kontakt s domácnosťami. Kontaktovanie domácností pre zisťovanie RÚ bolo realizované telefonicky. Pre dotazníky bol zavedený CATI režim zberu údajov namiesto osobného kontaktu a PAPI režimu. Denník bol zaslaný zúčastnenej domácnosti poštou. Zvýšená neochota domácností zúčastniť sa zisťovania RÚ v tomto období pandémie bola kompenzovaná oslovením domácností, ktoré sa zisťovania RÚ dobrovoľne zúčastnili v rokoch pred Covid-19 a navyše takto vybrané domácnosti mali možnosť vyplňať svoje výdavky v denníku opakovane v priebehu 2 až 3 mesiacov namiesto štandardného jedného mesiaca. Pre opytovateľov boli poskytnuté dodatočné školenia o všetkých zmenách v práci v teréne v súvislosti s Covid-19.

Chyby z dôvodu neodpovede

Počet vybraných domácností: 7 880

Počet vyšetrených domácností: 4 633

Počet všetkých osôb: 11 101

Miera odpovede (návratnosti): 58,8 %

Miera neodpovede: 41,2 %

Charakteristika neodpovedajúcich domácností

- žiadny kontakt z dôvodu všeobecnej neochoty zúčastniť sa zisťovania RÚ,
- dočasná neprítomnosť respondentov v domácnosti,
- respondent nemôže odpovedať pre chorobu,
- nedostatočná znalosť slovenského jazyka,
- domácnosti neboli zastihnuté 3-krát pri pokuse o kontakt.

Opatrenia na zníženie neodpovedí

Na zníženie neodpovedí boli aplikované nasledovné opatrenia:

- návštevy boli naplánované v čase, kedy sa dalo predpokladať úspešné kontaktovanie s domácnosťou (napr. návšteva vo večerných hodinách),
- zisťovanie bolo propagované (aj formou informácie na web stránke Štatistického úradu SR) na národnej a regionálnej úrovni, kontaktovanie vybraných domácností listom, poskytovanie informácií starostom obcí o plánovanej realizácii zisťovania,

- domácnosti boli motivované prostredníctvom finančnej odmeny v hodnote 55 EUR za vyplnenie denníka výdavkov.

Miera imputácie

Percento imputovaných (doplnenie chýbajúcich) hodnôt zo všetkých možných hodnôt bolo minimálne (menej ako 1 %).

14 Včasnosť a dochvilnosť

14.1 Včasnosť

Údaje (prvé a zároveň finálne) boli zverejnené do 12 mesiacov po skončení referenčného roka 2021.

14.2 Dochvilnosť

Plánovaný termín zverejnenia údajov z RÚ 2021 bol splnený.

15 Porovnateľnosť a koherentnosť

15.1 Geografická porovnateľnosť

Pokiaľ ide o geografickú porovnateľnosť, výsledky RÚ 2021 pre SR sú porovnateľné a reprezentatívne na úrovni NUTS 3 (krajov).

15.2 Porovnateľnosť v čase

Neboli identifikované žiadne prerušenia v časových radoch/významné zmeny týkajúce sa údajov RÚ za referenčné roky 2021 a 2020, pretože výdavkové položky boli klasifikované na základe identickej verzie COICOP (ECOICOP).

15.3 Prierezová koherentnosť

15.4 Vnútoraná koherentnosť

Žiadny nedostatok vnútornej koherentnosti údajov RÚ 2021.

16 Náklady a záťaž respondentov

Rozpočet (náklady) na zisťovanie RÚ: približne 180 000 EUR každý rok.

Záťaž respondentov/domácností:

- dotazník A, dotazník B - približne 1 hodina
- denník výdavkov (dotazník C) - približne 20 hodín

Opatrenia na zníženie nákladov a záťaže

Z dôvodu, že od roku 2019 sa zisťovanie RÚ na Slovensku každoročne realizuje na menšej vzorke domácností (približne na tretine domácností potrebnej na reprezentatívnu vzorku), sú za každý rok zisťovania znížené celkové náklady na finančné odmeny pre domácnosti zúčastnené v RÚ.

Úsilie o zlepšenie efektívnosti a využívanie informačno-komunikačných technológií.

V RÚ 2021 boli použité pri dotazníkoch zmiešané režimy zberu údajov (PAPI, CAPI, CATI) v porovnaní s údajmi RÚ 2015, kde bol zber údajov obmedzený len na režim PAPI a CAPI. Pre RÚ 2026 plánuje Štatistický úrad SR okrem režimu PAPI realizovať aj režim CAWI pri zbere údajov pre denník výdavkov.

17 Revízia údajov

17.1 Politika revízií

17.2 Revízia údajov v praxi

18 Štatistické spracovanie

18.1 Zdrojové údaje

Hlavná charakteristika vzorky

Výberová jednotka: súkromná domácnosť

- **Opora výberu:** databáza domácností zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011. Výber konkrétnych jednotiek bol uskutočnený podľa adries.
- **Druh výberu:** stratifikovaný náhodný (pravdepodobnostný) výber
- **Počet stupňov výberu** : dvojstupňový

18.2 Periodicita zberu údajov

Od roku 2019 ročne, prevažne na podvzorke domácností z EU SILC.

18.3 Zber údajov

Nástroje zisťovania: rozhovor a denník

Rozhovor (opytovanie)

Osobné opytovanie/papier (PAPI)/Telefonické opytovanie (CATI)/Osobné opytovanie/počítač (CAPI)

Položky pokrývajúce rozhovor: sociálno-demografické údaje o členoch domácnosti, vzťahy medzi členmi domácnosti (household grid), bežné príjmy členov domácnosti z pracovných činností, sociálne príjmy, iné príjmy na úrovni domácnosti a na úrovni člena domácnosti, hlavné charakteristiky bývania, hypotekárny úver, daň z nehnuteľností.

Doba záznamu: jeden mesiac

Spravodajská jednotka: súkromná hospodáriaca domácnosť

Denník

Papierová forma denníka (PAPI)

Pokladničné účtenky

Položky pokrývajúce denník: výdavky domácnosti bežné a retrospektívne

Doba záznamu: jeden mesiac

Spravodajská jednotka: súkromná hospodáriaca domácnosť

Realizáciu zisťovania RÚ zabezpečujú zamestnanci odboru štatistiky životnej úrovne obyvateľstva ŠÚ SR v Bratislave v spolupráci s odborom terénnych zisťovaní v Banskej Bystrici. Terénny zber údajov vo vybraných domácnostiach v rokoch 2019, 2020 a 2021 (pre referenčný rok 2021) bol realizovaný počas celého kalendárneho roka prostredníctvom vyškolených interných opytovateľov ŠÚ SR. V rokoch 2019, 2020 a 2021 opytovatelia zisťovali požadované informácie o každej hospodáriacej domácnosti prostredníctvom troch dotazníkov:

RÚ/A - Prehľad o zložení a o príjmoch domácnosti

RÚ/B - Pravidelné výdavky domácnosti

RÚ/C - Denník bežných a retrospektívnych výdavkov domácnosti

Údaje pre dotazníky RÚ/A, RÚ/B sa zisťovali na základe priameho rozhovoru s domácnosťou. Zistené údaje sa zapisovali priamo do tabletu (CAPI metóda) alebo do papierového dotazníka (PAPI metóda).

Údaje do dotazníka RÚ/C zaznamenávala samotná domácnosť. Zapisovala tam všetky výdavky, ktoré uskutočnila počas celého kalendárneho mesiaca, kedy bola v zisťovaní a aj významnejšie retrospektívne výdavky, ktoré realizovala za obdobie predchádzajúcich 12 mesiacov.

Z dôvodu, že zisťovanie RÚ v rokoch 2019, 2020 a 2021 bolo realizované na podvzorke domácností, na ktorej sa v aktuálnom roku realizovalo aj zisťovanie EU SILC, bol vykonaný aj redizajn dotazníkov, ktoré boli použité v zisťovaní RÚ v roku 2015. Spočíval hlavne v metodologickej harmonizácii premenných v zisťovaniach RÚ a EU SILC. Na tieto premenné sa v zisťovaní RÚ pýtame rovnako formulovanými otázkami ako v zisťovaní EU SILC a taktiež boli k týmto otázkam zosúladené kategórie odpovedí a použité číselníky.

[Dotazníky pre zisťovanie RÚ](#) sú dostupné na web stránke ŠÚ SR.

18.4 Validácia údajov

Opytovatelia previedli vizuálnu kontrolu správnosti údajov pri preberaní denníka od domácnosti. Ďalšie kontroly (na extrémne hodnoty, logické kontroly) boli vykonané automaticky v programe Blaise pri zaznamenávaní údajov do počítača. Neštandardné hodnoty boli dodatočne overované u domácnosti, zistené chyby boli opravované a chýbajúce hodnoty imputované.

18.5 Spôsob spracovania údajov

Údaje sa spracovávali pomocou softvéru SAS Enterprise Guide.

18.6 Úprava údajov

Kompilácia údajov

- Výpočet dizajnových váh domácností

Dizajnové váhy domácnosti boli vypočítané pre každú vybranú domácnosť vo vzorke ako prevrátená hodnota pravdepodobnosti výberu jednotky.

- Úprava váh o neodpovede pri úrovni domácností

Dizajnové váhy domácnosti boli upravené o neodpovede

Metóda: predelením dizajnových váh pravdepodobnosťou odpovede

Faktor: úroveň NUTS 3 (kraj)

Úprava váh na externé zdroje údajov (kalibrácia)

Vybrané domácnosti boli začlenené do zisťovania po období jedného mesiaca. Údaje boli poskytované od spravodajských jednotiek každý mesiac behom celého roka.

Získané údaje boli prepočítané na ročnú úroveň. Váha bola pridelená ku každej štatistickej jednotke po spracovaní získaných údajov. Kalibračná metóda bola použitá pre ďalšie spresnenie váh. Výsledky z iných zisťovaní (hlavne Výberové zisťovanie pracovných síl, demografia) a administratívne zdroje údajov (Sociálna poisťovňa) boli použité v tejto metóde. Finálne váhy boli kalibrované použitím kalibračného nástroja Calif. Detailnejší opis tejto kalibračnej metódy je dostupný na stránkach ŠÚ SR ([Calif](#)).

Na kalibráciu boli vybrané externé zdroje:

- Počet domácností podľa krajov (úroveň NUTS 3),
- Štruktúra obyvateľstva podľa vekových skupín a pohlavia na úrovni krajov (úroveň NUTS 3),
- Ekonomická aktivita (zamestnaný, samostatne zárobkovo činný, nezamestnaný, dôchodcovia na úrovni krajov (úroveň NUTS 3).

Použitím váh sa dosiahla štatistická reprezentatívnosť väčšiny demografických ukazovateľov za populáciu SR ako aj štatistická reprezentatívnosť údajov o príjme a výdavkoch populácie SR.

19 Poznámka